

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת ... איסור מצוה שניות מדברי סופרים איסור קדושה אלמנה לכ"ג.....1
- ב. צרת אילונית.....2
- ג. אחותה שהיא יבמתה ... אחותה דאיסור ערוה.....2
- ד. כל העולה לייבום עולה לחליצה וכל שאין עולה לייבום אינו עולה לחליצה.....3
- ה. איסור מצוה ואיסור קדושה בא עליה או חלץ לה נפטרה צרתה.....3
- ו. גזרה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה.....4
- ז. כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה.....5

דף כ.

א. איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת ... איסור מצוה שניות מדברי סופרים איסור קדושה אלמנה לכ"ג

אין¹ היבמה האסורה על היבם פטורה היא וצרתה מן החליצה ומן הייבום, כמבואר לעיל דף ב. אלא כשהיא על היבם באיסור ערוה וזרת, בדומה לאחות אשה שממנה למדנו פטור צרות, מדכתיב בה אשה אל אחותה לא תקח לצרור וגו', אבל יבמה שאינה אסורה על היבם אלא באיסור לאו, או בעשה, או באיסור שניות דרבנן, היא חולצת ולא מתייבמת.

כלל אמרו ביבמה: כל שהיא אסור מצוה ואסור קדושה, חולצת ולא מתייבמת. כלומר איסור מצוה הן שניות² מדברי סופרים, כגון אם אבי אמו, או אם אביו, א אשת בן בנו, שיבוארו להלן, ואיסור קדושה הן האסורות בלאו או בעשה, ונאמר באיסורם קדושה, כגון אלמנה לכהן גדול בין מן הנישואין, שאסורה בעשה ובלא תעשה, ובין מן האירוסין שאין בה אלא לא

¹ שו"ע ונו"כ ולבוש אבהע"ז קעד א

² ודינם מבואר בשו"ע אבהע"ז סי' טו והם איסורי קורבה מדרבנן.

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תעשה בלבד, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל ובת ישראל לנתין ולממזר. וכן האסורה ליבם באיסור עשה, חולצת ולא מתייבמת. וכן סרים אדם – להסוברים שזוקק ליבום – שאסור לבא בקהל, אינו מייבם, אלא אם כן היתה היבמה גיורת, שהוא מותר בה. וכן האסורה לו בשאר איסורים שמדברי סופרים, אינה מתייבמת, וכן כתבו ראשונים שאם נחשד על קרובת אשה, שאסרו עליו חכמים לישאנה, ונפלה לפניו ליבום, אסור לו לייבמה.

ג. צרת אילונית

כבר התבאר לעיל דף ב. ודף יב. שיבמה³ שהיא אילונית ואפילו היא ערוה ליבם והיא אילונית, אפילו הכיר בה בעלה⁴, הרי היא כמי שאינה, וצרתה חולצת או מתייבמת. שאין ערוה אוסרת צרתה אלא במקום מצוה, וזו שאף אילו לא היתה ערוה לא היתה ראויה ליבום, צרתה היא צרת ערוה שלא במקום מצוה, שהרי אינה מוטלת ליבום לאחד מן האחים.

ג. אחותה שהיא יבמתה... אחותה דאיסור ערוה

להלן דף כו. יבואר בעזרהי"ת שד' אהים⁵, שנים מהן נשואין שתי אחיות, ומתו הנשואין את האחיות, בין בבת אחת בין בזה אחר זה קודם שהספיק אחד מן האחים ליבם את הראשונות, שתיהן חולצות ולא מתייבמות, שאי אפשר לשום אחת להתייבם משום איסור אחות זקוקתו. ואפילו שני אחין נשואין לשתי אחיות ויש להם אח שלישי, ומתו הנשואים את האחיות ונפלו לפני השלישי, ולא נודע איזה מהם ראשון, הואיל ואי אפשר ליבם שתיהן והרי שתיהן זקוקות לו כל אחת מבעלה, שתיהן חולצות ולא מתייבמות, ואפילו היתה אחת מהן אסורה על היבם משום שנייה או מחייבי עשה או מחייבי לאוין הרי אלו חולצות ולא מתייבמות.

אבל אם היתה אחת מהן ערוה עליו כגון שהיתה אם אשתו או בתה, הרי אחותה מותרת לו ורצה חולץ רצה מייבם, שהרי לא נפלה זיקתו על שתיהן

³ שו"ע ונו"כ קעב א קענ ט

⁴ דכי אסר רחמנא צרת ערוה במקום מצוה הוא דאסרה וכיון דאיילונית היא דבלאו ערוה נמי לא חזי ליבום הוי צרתה צרת ערוה שלא במקום מצוה. ב"ש שם ח מרש"י

⁵ שו"ע ונו"כ שם קעה ב – ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

שאינ זיקה על הערוה. ונמצא שאין זקוקה לו אלא אחת, והשני אסור בשתייהן.

ד. כל העולה לייבום עולה לחליצה וכל שאין עולה לייבום אינו עולה לחליצה

כבר התבאר לעיל דף ג. שכלל אמרו: כל העולה לייבום, עולה לחליצה, וכל שאינה עולה לייבום, אינה עולה לחליצה, שנאמר (דברים כה פסוק ז) וְאִם לֹא יִחַפֵּץ הָאִישׁ לְקַחֵת אֶת יְבִמְתּוֹ וְעָלְתָה הַשְּׂעָרָה אֶל הַזְּקֵנִים, מכלל שאם היה חפץ בה מייבם הוא אותה, אבל זו שאינו מייבמה אפילו אם חפץ בה, אינה עולה לחליצה.

ולפיכך יבמה האסורה על היבם משום ערוה, שאינה מתייבמת, פטורה מן החליצה, שכיון שאינה עולה לייבום, אינה עולה לחליצה, וכן יבמה שהיא צרת ערוה, פטורה מן החליצה מטעם זה, שכל העולה לזיקת יבום, עולה לזיקת חליצה, וכל שאינה עולה לזיקת יבום, פטורה מן החליצה.

ומטעם זה נפסק להלן דף מא. שהיבמה⁶ לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהיו תשעים יום ממיתת הבעל, חוץ מיום המיתה ויום יבום או החליצה, מכיון שאין העובר ניכר עד תשעים יום ושמה יתברר שמעוברת היא ופגע באשת אח שלא במקום מצוה, וכל שאינו עולה לייבום אינה עולה לחליצה.⁷

דף כ:

ה. איסור מצוה ואיסור קדושה בא עליה או חליץ לה נפטרה צרתה

יבמה⁸ שהיא אסורה ליבם, בלאו או בעשה או באיסור שניות דרבנן חולצת ולא מתייבמת. ואם עבר ובא עליה, קנאה, ונפטרת צרתה⁹. שבביאתה

⁶ שו"ע אהבע"ז קסד א

⁷ ובדיעבד שחליץ לרמב"ם וטור וכן פסק בשו"ע שעלתה חליצה אך הרמ"א פסק כדעת הגהות מרדכי סוף גיטין שצריכה חליצה אחרת מטעם שכיון שאינה ראויה או לייבום ע"כ אינו עולה לחליצה.

⁸ שו"ע ונו"כ קעד א

⁹ ונדחה שם תירוצו של רבא דאמר דלא דחי' עשה את ל"ת מאחר דיכול לקיים שניהם העשה ואת ל"ת וליתן חליצה ונדחה שם מטעם דקיי"ל חליצה במקום יבום לאו מצוה היא. ב"ש שם ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

נעקרה הזיקה לגמרי מבית זה מן התורה¹⁰, ואם רוצה אח"כ להוציאה, מוציאה בגט.

ו. גזרה ביאה ראשונה אטו ביאה שנייה

כמו שהתבאר היתה היבמה¹¹ אסורה על יבמה איסור לאו או איסור עשה, או שהיתה שנייה הרי זו חולצת ולא מתיבמת, ואף על גב שמן התורה היתה מותרת להתייבם¹² שהרי היבום הוא מצות עשה, וכל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה יבא עשה וידחה את לא תעשה, אבל חכמים גזרו¹³ שלא יתייבמו שמא יבא עליה פעם שנייה, שאין מצות עשה אלא ביאה ראשונה בלבד¹⁴, וגזרו ביאה ראשונה משום ביאה שנייה¹⁵, לכך אינה מתייבמת¹⁶, אבל מ"מ צריכה חליצה שהרי היא זקוקה לו מן התורה לביאה ראשונה,

¹⁰ וא"כ קשה הא חייבי עשה מבואר דף ד' ע"ב בתו' ד"ה גזרה דנמי אך מיבמתו זקוקה לחליצה כנראה מדעתם הא ליבום ד"ת א"ע דמה אולמה דההיא עשה מההיא עשה וא"כ למה תפטר צרתה והיש"ש פ"ב סי' ד' כתב מי שבא על חייבי עשה לא זו שאין פוטרת צרתה אלא אף היא לא נפטרה וצריכה גט וחליצה וכן בספר שאנת ארי' סי' ל"ג תמה בזה. אמנם בפ"י כתו' דף מ' ב' ונ"ל מזה כיון דח"ע דהיינו מצרי ואדומי לאו עשה גמור נינהו אלא לאו הבא מכלל עשה לא עדיף ההיא עשה מלאו גמור והא דעשה עדיף מל"ת היינו עשה גמורה שיש בה קום עשה, והתוס' אירי באלמנה לכ"ג דהוי עשה גמור. בית מאיר ועיי"ש שהאריך. ועיי' שאנ"א סי' לג שלדעת הרמב"ם עשה בקום ועשה דוחה עשה בשוא"ת, והאריך להקשות ע"ז.

¹¹ רמב"ם הלכות יבום וחליצה פרקו הלכה י, שו"ע ולבוש שם.

¹² ונדהה שם תירוץ של רבא דאמר דלא דחי עשה את ל"ת מאחר דיכול לקיים שניהם העשה ואת ל"ת וליתן חליצה ונדהה שם מטעם דקיי"ל חליצה במקום יבום לאו מצוה היא

¹³ אולם עיי' שו"ת הרשב"א ח"ד סי' רפ, שמו' שאין חייבי לאוין מתייבמות מה"ת לפי שאפשר בחליצה, ועיי' מש"כ בשו"ת מגיד מראשית (אלפנדרוי) סי' ה (דף לה ע"א) וחקרי לב יו"ד הל' שבועות סי' פה וקוה"ע סי' יד אות ד בדעתו. ועיי' ראב"ן יבמות (עהרענרייך דף רלט), שהייבי לאוין אינן מתייבמות מה"ת, והביא הלימוד מ"יבמתו", ושוב כ' שמה"ת עשה דוחה ל"ת, ולכן אם בא עליה קנאה, עיי' להלן, וצ"ב.

¹⁴ וכתבו תוס' לאו דוקא אלא אפילו גמר הביאה נמי אסור כי היבמה נקנית בתחלת הביא' וכתבו תוס' שם מדביאה הראשונה מותרת ביבם אפילו מן הארוסין אף על גב דקיי"ל אין אשה מתעבר' מביאה ראשונה ש"מ דלא בעינן שתהי' ראוי' להקמת שם אלא כשהם ראויים להקמת שם לאפוקי איילונית וסריס, מכאן נראה ה"ה אם רוצה רק לבעול פ"א ולגרש אותה מיד ג"כ מותר. ב"ש שם א

¹⁵ עיי' ברמב"ם שזה טעם לאיסור אף בשניות, עיי' ביאור הגר"א שם א שמעם זה אף לחייבי עשה.

¹⁶ וכתבו אחרונים (עיי' שו"ת רחש לבב סי' יז; מנחת פתים אהע"ז סי' קעד ס"א) שמטעם זה אף במקום שאין היבמה יכולה לחלוץ, כגון שהיא אילמת וכיוצא, אם היא מחייבי לאוין אסורה להתייבם, אף על פי שתתענג לעולם. אולם אם אינה אסורה בביאה שניה אתי עשה ודחי לא תעשה. עיי' חקרי לב יו"ד הל' שבועות סי' פה (דף פא ע"ב) ולהכי בנשבע שלא ליבם, מייבם או חולץ.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

ו"א¹⁷ שאין חליצתה פוטרת צרתה משום דזיקתה היא זיקה קלושה כיון שהיא אסורה ליבם, וזיקת צרתה היא זיקה גמורה, ואין חליצת זיקה קלושה מפקיעה זיקה גמורה, וי"א¹⁸ שחליצתה פוטרת אףצרתה.

צרתה או חולצת או מתיבמת, וחליצת צרתה פוטרת אותה דהויא חליצה מעולה.

**ז. כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול
לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את לא
תעשה**

בדין הוא שיהא¹⁹ מותר לעשות חוטי צמר בכסות של פשתן או חוטי פשתן בכסות של צמר, אף על פי שהוא לבן לברו בלא תכלת, שהשעטנו מותר לענין ציצית, שהרי התכלת צמר הוא ומטילין אותה לפשתן, ומפני מה אין עושין כן, מפני שאפשר לעשות הלבן שלה ממינה, וכל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם יכול אתה לקיים את שתיהן הרי מוטב, ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה, וכאן אפשר לקיים את שתיהן.

¹⁷ הוא דעת הרמב"ם וכן פסק כאן בשו"ע

¹⁸ דעת הראשונים מוהא ברמ"א קע ה ועיין ביאור הגר"א כאן ושם.

¹⁹ רמב"ם הלכות ציצית פרק ג הלכה ו